

להקל.

איכא דאמרי לה להא שמעתא באפי נפשה, ולא נסובה מחלוקת רב הונא ורב חסדא על משנתינו:

וקמפילגוי ב"עד ועד בכלל" שרב הונא סבר דהכא הוא לחומרא כדאמרינן בכל מקום, ורב חסדא סבר ששונה הדין בכתמים, והולכים בהם להקל.

מיתיבי: היו עליה טיפי דמים למטה, דהיינו א-ט טיפי דם קטנים, וטיפי דמים למעלה, דהיינו, טיפי דם גדולים (74) — תולה אפילו בכתם העליון, הגדול — עד כגרים.

רב הונא אמר: כגרים — כיתר מכגרים, ורב חסדא אמר: כגרים — כפחות מכגרים (73).

א. שאפשר לתלות שהגיע הדם ממאכולת. ב. שלא גזרו חז"ל בכתם קטן [וראה מה שכתבנו לעיל הערה 52]. ומודים כולם כי במקום ששייכת תליה, גריס עצמו טהור, וכל מחלוקת רב חסדא ורב הונא היא במקרה שידוע שלא הגיע הכתם ממאכולת, וכל היתר הוא מפני שלא גזרו חכמים טומאה בכתם קטן מהו השיעור בתקנת חז"ל. ולכן בגמרא לעיל שמדובר בעד שאינו בדוק, שישנה תליה של ממש במאכולת, מודים כולם שרק בכגרים ועוד אסורה.

ובפירושו זה מיושבת הקושיה שהבאנו לעיל מהערוך השולחן [קצ ב], כיצד נחלקו רב חסדא ור"ה בדבר התלוי במציאות ולא הלכו ומדרו מאכולת, שהרי מחלוקתם בגדר תקנת חז"ל ולא בשיעור המאכולת.

74. כן פירש רש"י, התוס' והרשב"א הקשו שלשון 'למעלה' ולמטה' אין פירושו קטן וגדול. ולכן פירשו שהברייתא עוסקת באשה שנמצאו על חלוקה כמה כתמי דם, חלקם למעלה מהחגור וחלקם למטה מהחגור. וחידשה הברייתא שאפילו שבדרך כלל כתם שלמטה מהחגור מטמא שחוששים שהגיע הדם מהמקור, כאן שנמצאו כתמים גם למעלה מחגור שבהכרח הגיעו ממקום אחר, שהרי לא יתכן במציאות שיגיע דם מהמקור למעלה מהחגור, מטהרים את כל הכתמים. וטעם הדבר הוא שכשם שאשה

מכגרים] אולם מהתוס' [שם, ד"ה כל] דייק הרש"ש שזוהי קולא מיוחדת בכתמים, אבל בשאר איסורי דרבנן משערים לחומרא.

ויש לעיין האם השעורים מתפרשים לחומרא משום ספק שהולכים בו לחומרא, או שכלל הוא שנתקבל במסורה שהלשון שנקטו החכמים כוונתם שיפרשו לחומרא, ומעיקר הדין זהו השיעור המחויב. ואפשר שרש"י שסבר שמקילים בכל דיני רבנן סבר שהדבר הוא ספק, ולכן מקילים כדין כל ספק בדיני דרבנן, והתוס' סברו שהלשון שנקטו חכמים פירשו לחומרא, ולכן גם בדיני דרבנן מחמירים, ובכתמים נתקבל במסורה שהשתמשו חכמים בלשון שונה מהמקובל, ורק בהם הולכים לקולא.

הרשב"א כתב שבמקרה שמהקטנת שיעור גריס תצא קולא [ולהלן יבואר כיצד יתכן דבר שכזה], יתחלפו השיטות, ורב הונא יסבור שגריס עצמו בכלל, ורב חסדא יסבור שאינו בכלל. ומבואר מדבריו, שביאר כי 'לחומרא' הכוונה היא מחמת הספק. כי אם הפירוש הוא שנקטו חכמים בלשון חומרא אבל אכן כך הוא השיעור מעיקר הדין, לא היו משתנות השיטות בשינוי הנידונים.

73. **כצפנת פענח** [איסור"ב ד יט] הקשה, שבגמרא לעיל [יד ב] מצינו "אמר לו רבי חייא אי אתה מודה שצריכה כגרים ועוד", וכדברי רב חסדא. ותירץ, שיש שני דינים בהיתר כתם קטן,

רבי חנינא אומר: טמאה, כי תליא בכל הכתמים, רק בכגרים, אבל בכגרים ועוד — לא תליא, וגם כתם שרצופה בו מאכולת אינו שונה משאר הכתמים.

רבי ינאי אומר: טהורה, כי הני מילי שלא תולים בכגרים ועוד — היבא דלא רצופה בו מאכולת.

אבל, היבא דרצופה בו מאכולת — מוכחא מילתא דהאי "ועוד" — דם מאכולת הוא.

וכיון שברור לנו שה'ועוד' אינו מגופה, אין הוא חלק מהכתם, ופש' ליה, נשאר דם מסופק, רק בגודל כגרים בלבד⁽⁷⁶⁾. וכיון דבעלמא תליא אם היה דם כגריס — הכא

מאי לאו כגרים עצמו הוא בכלל מלמטה, ונחשב גם גודל זה ל'קטן' — וטהור.

ודוחה הגמרא: לא. כגרים עצמו נחשב מלמעלה⁽⁷⁵⁾, ודינו ככתם גדול שאין תולים אותו במאכולת.

איתמר, נמצא עליה כגרים ועוד ועל אותו "עוד" דם — רצופה [מעוכה] בו מאכולת.

רבי חנינא אומר — טמאה.

רבי ינאי אומר — טהורה.

ומבארת הגמרא את המחלוקת:

76. בערוך לנר הקשה, מהו הצד לטהר מפני המאכולת שרצופה, והרי כל כתם שגודלו שני גריסים היה אפשר לתלות שנמעכו שתי מאכולות זו אצל זו, ומכך שאין מטהרים כתם הגדול מגריס מוכח שאין תולים ביותר ממאכולת אחת, ואם כן גם אם נתלה חלק מהכתם במאכולת שרצופה בו עדיין תהא טמאה מחמת החלק הנותר, ואף על פי שבנוטר אין גריס מכל מקום אי אפשר לתלותו במאכולת שהרי אין תולים כתם אחד בשתי מאכולות, ובמקום שאין תליה מטמא אפילו כתם קטן. ותירץ שהטעם שאין תולים בשתי מאכולות הוא מפני שישנו ספק ספיקא, להחמיר, ששמא חלק אחד אינו ממאכולת, וגם אם הוא ממאכולת עדיין ישנו חשש שמא החלק הנותר הוא מגופה. ולכן במקום שידוע על חלק אחד בודאי שמקורו ממאכולת ונוטר רק ספק אחד, תולים גם בשתי מאכולות. אולם בשו"ת מעיל צדקה [כ] מצינו שביאר שהטעם שלא תולים בשתי מאכולות הוא מפני שאם כן יטהרו כל הכתמים, שגם כתם גדול מאד אפשר לתלותו בהרבה מאכולות.

שידוע שנתעסקה בדמים תולים כל הכתמים שמוצאת בדם שנתעסקה, כך גם אשה זו מורים הכתמים שמעל החגור [שידוע שאינם מהמקור], שהיתה במקום שמצויים בו דמים ומשם הגיע דם ללמעלה מהחגור, ומלמדים אותנו הכתמים העליונים שאשה זו נתעסקה בדמים.

75. לפירוש התוס' [המובא בהערה הקודמת] סברה הגמרא בקושיתה ששיעור גריס שנקטה הברייתא מתיחס לגודל הכתם שמתחת לחגור, כלומר שכשגודל כתם זה הוא מגריס והלאה צריך שיהיו כתמים גם למעלה מהחגור כדי להתירו, אבל בלא כתמים למעלה מטמאים בגודל גריס. ותירצה הגמרא ששיעור גריס שנקטה הברייתא מתיחס לגודל הכתם שמעל החגור, שבמקרה שגודלו רק כגריס אין הכרח שנתעסקה בכתמים, שאפשר שהגיע הכתם ממאכולת שהיתה למעלה מהחגור, ואין לנו ראייה שנתעסקה בדמים כדי לטהר הכתמים שמתחת לחגור.

נמי תליא.

בעי רבי ירמיה: נתעסקה בכגרים דם ציפור, ונמצא עליה בכגרים ועוד — מהו? האם כיון שתולים כגרים בציפור, לא יחשב חלק זה בכלל הכתם, שהרי הכרענו מהיכן מקורו, ורק ה'ועוד' שישנו ספק מהיכן הגיע דין כתם עליו. ואולם כיון שמועט הוא, דינו ככתם הקטן מגרים שאינו מטמא.

ומבאר הגמרא: **תבעי לרבי חנינא, תבעי לרבי ינאי** שנחלקו בנמצאת מאכולת רצופה ב"ועוד" של הגרים.

תבעי לרבי חנינא: עד כאן לא קאמר רבי חנינא התם טמאה ונכלל גם ה'ועוד' שרצופה בו מאכולת בכלל הכתם, — **אלא דלא נתעסקה** בדם אחר, ורק בשעת מציאת הכתם ראינו את המאכולת, ולכן גם היא בכלל הכתם (77). **אבל הכא** שידוע לנו **דנתעסקה** בדם ציפור — **תליא** בו את הגרים, ונמצא שהדם המסופק הוא פחות מכגרים.

או דלמא: אפילו לרבי ינאי דאמר התם טהורה, הני מילי — **היכא דרצופה** בו מאכולת, שמוכח מכך שהמאכולת נמצאת על הדם, שאותו דם הוא ממנה. **אבל היכא דאין רצופה** בו מאכולת, **לא תליא**, למרות שהיתה עסוקה בדם אחר.

תא שמעי: נתעסקה בדם אדום — **אין תולה** בו דם שחור.

נתעסקה במועט — **אין תולה** בו כתם שגודלו מרובה.

חיבי דמי שצריך ללמדינו שאין תולה מועט במרובה, **לאו, כי האי גוונא**, שהמרובה יתר על מה שנתעסקה בו רק בפחות מגרים, וחדשה הברייתא שאי אפשר להוציא את הדם שנתעסקה בו מן החשבון, ולטהר את הנשאר מדין כתם שקטן מגרים.

ודוחה הגמרא: **לא**. הכא איירי בכגון **דנתעסקה בכגרים, ונמצא עליה** כתם בשיעור שני גריסין ועוד.

מגופה מוכיחה המאכולת שלפנינו שחלק מהדם הגיע ממנה, וכיון שממ"נ תולים שנוצר הכתם על ידי שני גורמים נפרדים, אפשר לתלות ששני הגורמים היו מאכולות.

77. **בערוך לנר** תמה, מהי סברת הגמרא להקל יותר בנתעסקה בציפור מאשר במאכולת רצופה, והרי ההוכחה מהמאכולת שנמצאת על הכתם ברורה יותר. ויש לומר על פי מה שכתב בשו"ת מעיל צדקה [כ] שהטעם שאין תולים בשתי מאכולות הוא רק מפני שאם כן בטלה תורת כתמים, שגם כתם גדול מאד נטהרהו בתליה במאכולות רבות, אבל מעיקר הדין היה אפשר לתלות כתם אחד בכמה גורמים שונים. ולכן

הרש"ש [נב ב] תירץ, שכתם שקטן מגרים לא גזרו בו חכמים גם במקום שאי אפשר לתלות במאכולת, ולכן כיון שחלק מהכתם בודאי הגיע מהמאכולת שעליו יצא הוא מכלל הכתם, והחלק שנותר שאין בו כגריס טהור גם בלא תליה. וראה בצפנת פענח [איסור"ב ד יט] שהוכיח גם הוא שכתם הקטן מגריס לא נכלל בגזירה, ואין צורך לתלותו במאכולת כדי לטהרו, וראה עוד בענין זה לעיל הערות 73, 52.

עוד יש לומר שהטעם שאין תולים בשתי מאכולות הוא מפני שאין מסתבר שימעכו שניהם בדיוק באותו מקום, ולכן תולים שהכתם כולו הוא ממקור אחד דהיינו מגופה, אבל כתם שמעוכה בו מאכולת הרי גם אם הגיע חלק

הדומה לדם ואינה יודעת כיצד הגיע כתם זה, אולם ברור שאיננו דם (79) — **תולה בו** אפילו **כמה מינין** של צבעי דם שעליה, וגם כתמים ששונים בגוונם מהגוון של כתם הצבע.

מיתיבי: נתעסקה באדום — **אין תולה בו שחור**, ואין תולים כתם אלא בצבע הדומה לו, שאפשרי שממנו הגיע.

ומתרצת הגמרא: **נתעסקה באדום שאני**, שכיון שיודעת שנתעסקה בצבע מסוים, אי אפשר להתיר כתם שצבעו שונה. אבל זאת שלא נתעסקה, אלא נמצא עליה מין צבע מבלי שתדע כיצד הגיע הצבע ההוא אל גופה, בהכרח שניתז עליה צבע אחד בלא ששמה לבה לדבר, ואם כן יתכן שנתזו עליה גם דמים נוספים ולא השגיחה גם בהם, ולכן מטהרים את כל כתמיה (80).

ומקשה הגמרא: **אי הכי, מאי למימרא**, והלא דבר פשוט הוא שלא נתיר כתם גדול כל כך מחמת עסק בדם מועט, ואין צורך שתלמדנו הברייתא דין זה?

ומתרצת הגמרא: **מחו דתימא: שקול כגרים** דם **צפור** שנתעסקה בה **ושדי** אותו **בי מצעי** של שני גריסי הדם האחרים, ונאמר שהיו בה ב' כתמים נפרדים שאין בכל אחד מהם שיעור גריס ואחר כך נפל דם הציפור בין שני הכתמים הללו, וחיברם לכתם אחד, נמצא שהכתם שלפנינו ביסודו הוא שלשה כתמים נפרדים, **וזיל הכא** — בכתם אחד, **ליכא שיעורא**, **זיל הכא** בכתם השני — **ליכא שיעורא**, והדם שביניהם גם הוא אינו מטמא, שהרי מציפור הוא. **קא משמע לן** שלא אומרים כן (78).

אמר רבא: נמצא עליה מין אחד של צבע

שמוכח שאשה זו אינה משגיחה בדברים שניתזים עליה כדי לטהרה. וכן מבואר גם מהרא"ש שכתב "נמצא עליה שום לכלוך על חלוקה, נימא כי היכי דבא לכלוך זה עליה בלא דעתה הכא נמי בא הכתם".

80. כן פירש רש"י. והתוס' פירשו שהיתרו של רבא הוא במקרה שנמצא עליה כתם מעל החגור, שכיון שלא יתכן שיגיע דם מהמקור ללמעלה מהחגור, בהכרח שנפל עליה דם ממקום אחר, ולכן מטהרים גם את הכתמים שנמצאים מתחת לחגור, שתולים שכשם שניתז עליה דם ללמעלה כך ניתז גם למטה. וכתב הערוך **לנר** שהתוס' בפירושהם נקטו כשיטתם [בד"ה היו] בבאור הברייתא 'היו עליה לפי דמים למטה', ורש"י שחלק עליהם שם וסובר שאין להתיר כתמים שמתחת לחגור מחמת כתמים שמעל החגור, חולק גם בפירוש סוגיתנו.

דווקא במאכולת רצופה שצד ההיתר הוא בשתי מאכולות החמיר רבי יוחנן, אבל לתלות חלק אחד מהכתם בציפור וחלק השני במאכולת אחת מודה גם הוא שתולים, שהרי מתליה שכזו לא יבוטל איסור כתמים.

78. בשולחן ערוך [קצ כז] פסק שנתעסקה בפחות מגריס ונמצא שני גריסים טהורה שתולים שנפל הדם בין שני כתמים וחיבים, והקשו ה"ב"ח, ה"ש"ך [ל"ז], ה"ט"ז [יח], והגר"א [לז] שדין זה נסתר מסוגיתנו.

79. רש"י ביאר, שכתם הצבע שמצאה דומה במראהו לדם, וכתב הרש"ש שלמסקנת הגמרא להלן שטעם ההיתר הוא מפני שתולים שכשם שניתז עליה צבע זה בלא ידיעתה כך ניתזו עליה גם פעמים נוספות, אם כן הוא הדין כשמראה צבע הכתם שונה לגמרי ממראה הדם, שדי בכך

איבא דאמרי, אמר רבא: נתעסקה במין אחד ויודעת שיתכן שבעיסוק זה ניתן דם — **תולה בו כמה מינין, ואפילו שגוונם שונה מהגוון שבו נתעסקה.**

מיתבי: נתעסקה באדום — אין תולה בו שחור.

ומתרתת הגמרא: **כי קאמר רבא — דווקא דאתעסקה בתרנגולת, דאית בה כמה מיני דמא, וכל מראה אדום שמוצאת יתכן שהיה בתרנגולת דם בצבע שכזה⁽⁸¹⁾, אבל כשיודעת בדיוק את צבע הדם שבו נתעסקה, אינה תולה בו כתם בגוון שונה.**

שנינו במשנה: **מעשה באשה שטיהר רבי עקיבא את כתמה, מפני שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל'.**

ומקשה הגמרא: **והתניא: לא אמרו חכמים את הדבר, גזירת כתמים, להקל, אלא להחמיר?!?**

ומתרתת: **אמר רבינא: פירוש דברי הברייתא הוא שעיקר תקנת כתמים, לא להקל על דברי תורה באה⁽⁸²⁾, אלא להחמיר על דברי תורה, ולאסור כתם שודאי הגיע מהמקור. ורבי עקיבא דיבר בכתמים שישנו ספק שמא הם ממכה, שבהם הקילו היות וכתמים עצמן הם רק גזירה דרבנן.**

שנינו במשנה: **עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם, אם מראה הכתם הוא עגול — טהור. אבל אם מראהו משוך — טמא, דברי רבי אליעזר ברבי צדוק.**

איבעיא להו: מי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר ברבי צדוק, או לא?

תא שמע: כתם העשוי מכמה טיפות דם ובכל טיפה בפני עצמה אין כשיעור גריס. אם מראה הכתם הוא ארוך, דהיינו שנמשך הדם וצורת הכתם מאורכת — מצטרף לשיעור כגריס ועוד, ודנים את הכתם

הברייתא היא לבאר שהוצרכו חכמים לגזור טומאה על כתמים כדי שלא יבאו להקל בנדה דאורייתא, כלומר שהיתר הכתמים יכול לגרום לזלזול בחומר איסור נדה, ולכן עשו חכמים סייג לדבר ואסרו הכתמים. ותמוה שלעיל [נח א, ד"ה מדרבנן] ביאר רש"י שגזרו על הכתמים משום שחששו שמא הרגישה ולא השגיחה בהרגשה, וישנו חשש שמא הכתם שלפנינו אסור מדאורייתא.

ויש לומר על פי דברי הסדרי טהרה [קצ צג, ד"ה 'לכן נראה לענ"ד] שיש שתי סיבות לטהר כתמים: א. העדר ההרגשה מטהר דם שודאי יצא מגופה, ונדרש היתר זה מהפסוק "כבשרה" [נו ב]. ב. דם שיש ספק שמא אינו מגופה טהור, גם אם באמת יצא בהרגשה, והיתר זה נדרש מ"דם"

81. הרא"ש הביא מר"ח שפירש שדם בית השחיטה של התרנגולת צבעו אדום, דם אבריה צבעו שחור, ודם בני המעים הוא כקרן כרכום. בשו"ת הרמ"א [צז] ביאר שאף על פי שנתעסקה בתרנגולת רק בצבע אחד תולים שניתזו עליה דמים ממקומות נוספים בתרנגולת ומטהרים גם את שאר הכתמים, מפני שמעדיפים לתלות שכל הכתמים מקורם ממקום אחד, וכשם שכתם אחד הגיע מהתרנגולת הוא הדין גם שאר הכתמים הגיעו ממנה. ובט"ז [קצ מא], ובסדרי טהרה [שם צג, ד"ה 'גם מה שהביא'] חולקים ומבארים שמדובר שנתעסקה בכל חלקי התרנגולת, ורק לכן תולים בה את כל הכתמים.

82. רש"י [ד"ה לא להקל] פירש שכוונת

בכללותו ולא כל טיפה לעצמה.

אולם אם מורכב הכתם מטיפין טיפין שצורתם מעוגלת, אין מצטרפין הטיפות זו לזו, וכיון שבכל טיפה אין כגריס, טהורה⁽⁸³⁾.

ודנה הגמרא: מני, התנא ששנה ברייתא זו?

אי רבי אליעזר ברבי צדוק — למה לי צירוף, כדי לטמא כתם ארוך?

האמר: מושך אפילו כשגודלו הוא כל שהוא — טמא! ואפשר לטומאה מחמת כל טיפה מאורכת, גם בלא לצרף את הטיפות לכתם אחד.

אלא לאו — רבנן, הם ששנו את הברייתא שמע מינה: פליגי רבנן עליו, ומטהרים אפילו מושך אם אין בו שיעור, ולכן רק

מפני שמצרפים את כל הטיפות המשוכות לכתם גדול טמאה.

ודוחה הגמרא: לא. לעולם — רבי אליעזר ברבי צדוק היא.

וכי אמר רבי אליעזר ברבי צדוק שמושך טמא בכל שהוא — בכתם שנמצא בעד בדיקה⁽⁸⁴⁾.

אבל בכתם שנמצא על גופה או חלוקה — לא אמר.

תא שמע: דאמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר ברבי צדוק.

ומכך שצריך להכריע כמי החלכה — מכלל דפליגי חכמים עליו.

ומסיקה הגמרא: שמע מינה.

הדרן עלך הרואה כתם

שנמעכו כמה מאכולות בסמוך זו לזו ומהם נוצר הכתם, ורבי ירמיה הסתפק בכתם שנמצא על בשרה שאין מצויות מאכולות בבשר.

84. בתוספתא [ז, ד] מבואר שטעם הדבר שהחמירו בכתם מושך דווקא בעד הבדיקה, הוא מפני שפעולת הבדיקה ממרחת את הדם ודרך הדם שיוצא מהגוף על ידי בדיקה שתהא צורתו משוכה, ולכן רק בעד הבדיקה שמלמדת הצורה המשוכה על כך שהגיע הדם מגופה, טמאה. אבל כתם שנמצא על גופה או חלוקה, גם אם נטף מהמקור, לא היה לו להמשך, אלא להיות עגול כמראה הטיפה הנוטפת. וראה בגמרא לעיל יד א דינים נוספים שהחמירו בכתם שנמצא בעד הבדיקה.

ולא כתם [נח ב]. ולדבריו, נצרכים שני טעמים לגזירת חז"ל: א. חששו שמא הרגישה, ולכן אין את ההיתר הראשון. וטעם זה כתב רש"י בדף נח א. אולם עדיין יכלו לטהר כתם שישנו ספק שמא אינו מגופה, ששייך להתירו גם אם האמת היא שהרגישה, ורק מפני שחששו שיגרם זלזול באיסור נדה לא סמכו גם על היתר זה, וטעם זה כתב רש"י בסוגיותנו.

83. בגמרא לעיל [נח א] מצינו שנסתפק רבי ירמיה 'טיפין טיפין מהו'. והקשו התוס' [שם, ד"ה כשירה] מדוע לא פשט להיתר מהברייתא שבסוגיותנו שאמרה 'טיפין טיפין אין מצטרפין'. ותירצו, שהברייתא התירה רק כתם שנמצא בחלוקה, שבחלוק מצויות מאכולת ותולים

פרק האשה שהיא עושה

מתניתין:

נט-ב א. **האשה שהיא עושה צרכיה ומטילה מים, וראתה דם, ואין ידוע אם בא הדם מן המקור או שיש לה מכה באותו מקום, ודם המכה הוא שיצא עם מי הרגליים.**

רבי מאיר אומר: אם עשתה צרכיה כשהיא עומדת — טמאה, ואם יושבת — טהורה. [וטעמו יתבאר בגמרא].

רבי יוסי אומר: בין כך עומדת ובין כך יושבת — טהורה.

ב. **איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל, ונמצא דם על המים שבספל, ואין ידוע אם הגיע הדם מהאיש או מהאשה, וגם אם הדם מהאשה אין ידוע אם הוא מהמקור או ממכה.**

רבי יוסי — מטהר. שגם אם יוברר שהדם מהאשה, הרי שיטתו היא שדם שיצא בהטלת מי רגליים אפילו בעומדת אינו מטמא.

ורבי שמעון — מטמא. לפי שחולק וסובר

כרבי מאיר שאשה שראתה דם בשעת עשיית צרכיה טמאה ואין לטהר מפני האיש שהטיל מי רגליים ואולי ממנו הדם, מפני שאין דרך האיש להוציא דם, אלא שחזקת דמים מן האשה.

גמרא:

הגמרא דנה בטעמו של רבי מאיר שמטהר בעושה צרכיה כשהיא יושבת, ותולה שהדם הוא ממכה שיש לה באותו מקום, ואילו בעומדת הכריע שהדם הוא מהמקור, וטימא:

מאי שנא עומדת שמטמא — דאמרינן: מי רגלים הדור [חזור] למקור⁽¹⁾, ואייתי ממנו דם.

אם כן, **יושבת נמי, נימא: מי רגלים הדור למקור ואייתי דם!**

אמר שמואל: יושבת שטיהר רבי יוסי, מדובר במזנקת, שמקלחים מימי רגליה בקילוח, ומחמת הקילוח אינם חוזרים אל המקור, וקילוח זה יכול להיות רק כשהיא יושבת. אבל בעומדת שבהכרח שתתו מי

מקור לצאת עם מי הרגליים. ובתוס' [ד"ה דלמא] ביארו את דבריו, שמחמת זינוק מי הרגליים נסתם מעיין של דם. ובתוספת ביאור כתב המשנה אחרונה, 'שיש באשה שני שבילין, שביל של דם נדות ושביל של מי רגליים. ואי אפשר שיפתחו שניהם כאחד, וכל זמן שאחד פתוח השני סתום'.

התוס' [שם] פירשו, כיון שיצא דם רק בשעה שהטילה מי רגליים ולא לפני כך, וגם לא אחר

1. מבואר בגמרא שכל החשש לטמא הוא שמא חזרו מי הרגליים פנימה והוציאו דם מהמקור. ויש לבאר, מדוע לא חששו שמא יצא דם מעצמו ונטף לתוך מי הרגליים? ובמה שונים מי הרגליים מכל כתם דם שנמצא על גופה או חלוקה, שחוששים שמא נטף לשם דם מהמקור, ואפילו כשהחלוקה אינו יכול להכנס ולהגיע למקור ולהוציא ממנו דם.

ותירץ רש"י [ד"ה במזנקת], שאין דרך דם